

1. Тихомиров А.Д. Юридическая компаративистика как научная специальность, научная и учебная дисциплины// Порівняльне правознавство: досвід і проблеми викладання: Збірник наукових праць і навчально-методичних матеріалів / За ред.. Ю.С. Шемшученка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін. – К.: ВДК Університету «Україна», 2011. – С. 10-21
2. Скакун О.Ф. Метатеория общего сравнительного правоведения как научной и учебной дисциплины // Порівняльне правознавство: досвід і проблеми викладання: Збірник наукових праць і навчально-методичних матеріалів / За ред.. Ю.С. Шемшученка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін. – К.: ВДК Університету «Україна», 2011. – С. 22-29
3. Лисенко О.М. Місце порівняльного правознавства в номенклатурі спеціальностей для захисту дисертацій// Порівняльне правознавство: досвід і проблеми викладання: Збірник наукових праць і навчально-методичних матеріалів / За ред.. Ю.С. Шемшученка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін. – К.: ВДК Університету «Україна», 2011. – С.63-71
4. Бигич О.Л. Порівняльне правознавство: природа та методологічне значення. – Дис. ... к.ю.н.: 12.00.01 / Ін-т держави і права ім.. В.М. Корецького НАН України. – К., 2002.
5. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение. М., 2007.
6. Лафитский В.И. Сравнительное правоведение в образах права. Том первый. – М.: Статут, 2010.
7. Марченко М.Н. Сравнительное правоведение. Общая часть. Учебник для юридических вузов. – М.: Издательство «Зерцало», 2001. – С. 109
8. Харитонова О.І., Харитонов Є.О. Порівняльне право Європи. – Х.: «Одісей», 2002. – С.10
9. Дамирли М.А. Сравнительное правоведение в поисках собственной идентичности: Открытая лекция. – Киев-Львов: ЗУКЦ, 2012.- Серия научно-методических изданий «Академия сравнительного правоведения». – Выпуск 28.
10. Бехруз Х. Роль учебной дисциплины «сравнительное правоведение» в профессиональной подготовке современных юристов// Порівняльне правознавство: досвід і проблеми викладання: Збірник наукових праць і навчально-методичних матеріалів / За ред.. Ю.С. Шемшученка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін. – К.: ВДК Університету «Україна», 2011. – С. 88-98.
11. Оніщенко Н.М. Деякі аспекти методики викладання порівняльно-правових дисциплін// Порівняльне правознавство: досвід і проблеми викладання: Збірник наукових праць і навчально-методичних матеріалів / За ред.. Ю.С. Шемшученка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін. – К.: ВДК Університету «Україна», 2011. – С. 110-119.
12. Тихомиров О.Д. Філософські та методологічні аспекти компаративного підходу до праворозуміння. – Info-Pressa.com.

Філянiна Людмила Анатолiївна,
старший викладач кафедри теорiї та
iсторiї держави i права
Днiпропетровського державного
унiверситету внутрiшнiх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В РАМКАХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Розширення масштабів правопорушень, створення та функціонування організованих злочинних груп, розподілення кримінальних функцій та ролей, укріплення багатоступеневих злочинних зв'язків, у тому числі на міжрегіональному та міждержавному рівнях – всі ці перераховані негативні явища створюють сприятливі умови для подальшого розвитку загальнокримінальної злочинності. Розвиток злочинності стає базисом для негативних кількісних та якісних змін загальнокримінальної злочинності.

Міжнародне співробітництво держав щодо боротьби зі злочинністю не існує само по собі. Це складова частина міжнародних відносин, бо злочинність не має кордонів та національної приналежності її рівень розгалуженості та прогресування визначається системою міжнародних злочинних зв'язків. В ході розвитку науково-технічного прогресу співробітництво держав у протидії злочинності, також видозмінюється та відіграє все більш суттєву роль у відносинах між державами. Аналіз практики та наукових досліджень показують, що основною причиною процесів криміналізації суспільства є правовий нігілізм, який охопив велику кількість населення, зневажання правовими нормами, правова неосвіченість, пряма непокора законодавству, котрі стають нормою поведінки. Таке явище обумовлюється послабленням контролюючої ролі держави та малоефективною наглядовою діяльністю її правоохоронних органів.

Злочинність, особливо її організовані форми, давно вийшла за рамки національних інтересів, тому боротьба з нею можлива тільки шляхом широкого міжнародного співробітництва. Так, Л. Тимченко відзначає що, переростання національної злочинності в міжнародну поставило вимогу об'єднання зусиль міжнародного співтовариства в боротьбі з цим небезпечним явищем. Міжнародно-правової регламентації, у числі інших, набувають питання гармонізації кримінально-правової заборони, оптимізації систем кримінального правосуддя, координації превентивних антикримінальних зусиль держав.

На сучасному етапі розвитку суспільства міжнародним співтовариством здійснюється процес відпрацювання загальної політичної домовленості у формуванні глобальних зусиль щодо боротьби з різноманітними проявами злочинності, а саме тієї злочинності, яка виходить за межі однієї держави, або вчиняється організованими злочинними групами, до складу яких входять громадяни різних держав. Багато країн та міжнародних організацій вже створили консолідацію щодо протидії таким злочинним проявами, а саме: Організація Об'єднаних Націй, Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол), Рада Європи, Європейський Союз, НАТО.

Так, Статут ООН закріпив принципово нову правову основу для міжнародного співробітництва в даній сфері, проголосивши прагнення народів Об'єднаних Націй затвердити віру в основні права людини, гідність і цінність людської особистості. Така співпраця стала більш різноманітною, змістовною і послідовною в рамках універсальної міжнародної організації – Інтерпол. Необхідно також враховувати, що, чим вище рівень інтернаціоналізації злочинності, тим більш активно і всебічно повинна бути взаємодія держав у боротьбі з нею. Як показує практика, найбільш успішно це відбувається в рамках міжнародних організацій.

Як ілюстрацію розвитку співробітництва держав у цій сфері є Конвенція проти катувань і інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність видів поводження і покарання, що була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН у 1984 році. Конвенція дає чітке визначення такого роду дій і розглядає їх як злочинні діяння, за які держави-учасники зобов'язані притягати винних до кримінальної відповідальності.

Міжнародна практика минулого сторіччя свідчить про те, що з'явилася значна кількість нових видів злочинів. Вони стосуються інтересів держав у різних сферах. Наскільки різноманітні ці сфери, можна судити з наступних прикладів. У 1973 році в Нью-Йорку була відкрита для підписання Конвенція про запобігання і покарання злочинів проти осіб, що користаються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів; 1979 рік Генеральна Асамблея ООН прийняла Конвенцію про боротьбу з захопленням заручників; 1980 рік у Відні відкрита для підписання Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу; 1989 рік Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців [1, с.812-819]; 1988 рік на конференції в Римі були прийняті Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства, і Протокол про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки стаціонарних платформ, розташованих на континентальному шельфі[2]; 1989 рік Генеральна Асамблея прийняла Конвенцію про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців; Резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї 2000 року була прийнята Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності. Крім того, укладені багатосторонні конвенції, що мають наметі забезпечити безпеку цивільної авіації. В усіх цих документах мова йде про неприпустимість таких дій, що являють собою злочинні діяння, та підлягають кримінальному переслідуванню і покаранню.

Разом з тим, на нашу думку необхідно звернути увагу на Конвенцію ООН проти транснаціональної злочинності в якій вперше на міжнародно-правовому рівні закріплені спеціальні методи розслідування та контрольованої поставки, електронного спостереження та агентурні операції. Розроблені стандарти обміну оперативної-розшуковою поліцейською інформацією, яка передається каналами Інтерполу.

Варто сказати, що при розробці національного законодавства та інших заходів для ефективної боротьби з організованою транснаціональною злочинністю слід враховувати структурні особливості злочинних організацій і способи їх діяльності. Крім цього, Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності визначила характерні особливості, за якими злочин може визнаватися як злочин транснаціонального характеру

Водночас, регіональні міжнародні організації також займають активну позицію у боротьбі зі злочинністю. Так, 8 листопада 1990 р. державами-учасниками Ради Європи (далі – РЄ) була прийнята та 1 вересня 1993 р. набула чинності Конвенція про відмивання, пошук та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом². Метою цієї Конвенції є досягнення більшої єдності членів РЄ, проведення спільної політики, спрямованої на убезпечення суспільства від тяжких злочинів, що стали міжнародною проблемою. Також вона закріпила положення про боротьбу з відмиванням грошей, отриманих у результаті вчинення

² Україна ратифікувала конвенцію 17 грудня 1997 р. із застереженнями.

злочину. Також, у листопаді 1990 р. була прийнята Конвенція РЄ про «відмивання», виявлення, вилучення і конфіскацію доходів від злочинної діяльності. Але, не зважаючи на регіональний характер даного договору відповідно до ст. 37 Конвенції після набуття чинності Комітет Міністрів РЄ може запросити будь-яку державу, незалежно від її географічного місця розташування, та участі у розробці тексту, приєднатися до неї за умови, що за таке рішення проголосували більшість держав-учасниць. Конвенція містить ряд принципово нових на той час положень, а саме вводиться єдине поняття доходів здобутих злочинним шляхом.

Отже, враховуючи досвід універсальних міжнародних організацій щодо протидії міжнародній злочинності, її структурних особливостей та способів діяльності, дотримуючись загальних і спеціальних принципів співробітництва, держави розробляють регіональні міжнародні договори для ефективної боротьби з проявами міжнародної злочинності.

Разом з тим, щоб протистояти консолідації злочинного світу, необхідна координація зусиль і взаємодія усіх держав, що входять до складу Організації Об'єднаних Націй та Європейського Союзу за посередництвом Центру з міжнародного попередження злочинності, а також Ради Європи. Водночас, від правоохоронних органів необхідне більш тісне співробітництво в правовій сфері, насамперед щодо гармонізації і зближення національного законодавства та створення уніфікованої законодавчої бази й утворення загального правового простору в інтересах усіх держав. Без такого співробітництва, без активного пошуку загальних правових підходів до вирішення проблем боротьби зі злочинністю навряд чи буде змога домогтися серйозних позитивних зрушень з даного питання.

Насамперед, ще не досягнуте тісне ділове співробітництво, належне взаєморозуміння і довіра між правоохоронними органами, як на державному рівні, так і в окремих галузях в рамках міжнародних організацій. Як правило, розроблювальні і проведені ними спеціальні операції ґрунтуються тільки на власних можливостях, не застосовуючи допомоги інших зацікавлених відомств, не використовуючи їх багатий досвід, спеціальні сили і надбання. Зокрема, хід реалізації багатьох Міждержавних програми показує недостатній рівень взаємодії правоохоронних органів держав-учасників і відповідних міждержавних органів.

Боротьба зі злочинністю ведеться в основному в ході реагування на вже вчинені злочини.

Недостатньо здійснюються спільні засоби, спрямовані на попередження злочинних зазіхань, на цілеспрямоване руйнування міжнародних зв'язків злочинних співтовариств.

Список використаних джерел:

1. Действующее международное право / Сост. Ю.М. Колосов и Э.С. Кривчикова. Т.2. С. 812-819.
2. Тимченко Л.Д. Международное право: Учебник. - Харьков: Консум. Университет внутренних дел, 1999. – 526 с

**Харченко Наталія Петрівна, старший
викладач кафедри теорії держави та
права НАВС**

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ: ОКРЕМІ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Попри вживаність такої юридичної категорії як «правовий режим» у вітчизняних нормативно-правових актах та чималій низці доктринальних праць, нині вона залишається малодослідженою на загальнотеоретичному рівні. Окреслення окремих аспектів правового режиму дослідниками в наукових працях є доволі фрагментарним, що унеможливорює сформулювати єдине визначення поняття правового режиму, розкрити його зміст, особливості, структуру, види. Плюралізм загальнотеоретичних досліджень у цій сфері призводить до доволі дискусійного, а інколи й суперечливого застосування цієї категорії в галузевих розвідках.

Неусталеність категорії «правовий режим» призводить часто-густо до ототожнення з іншими правових категоріями: «правове регулювання», «механізм правового регулювання», «правова природа», «нормативна основа», «тип правового регулювання» тощо.

Невизначеність змістовних характеристик правового режиму ускладнює визначення його особливостей як юридичної категорії, а також специфічних характеристик правових режимів тих чи інших досліджуваних об'єктів[1, с. 121].

Зважаючи на зазначене, **актуальність** вивчення проблематики правового режиму на загальнотеоретичному рівні є безсумнівною.

Метою написання даної наукової статті є окреслення загальнотеоретичних засад правового режиму як важливої юридичної категорії у вітчизняній юридичній доктрині та українській правовій системі.